

ANALIZA PRAVNIH TEKSTOVA

Opći građanski zakonik

Opći građanski zakonik - nastanak

- Habsburško carstvo nije bilo jedinstveno pravno područje
- Jačanjem centralne vlasti ujednačavanje prava postaje prioritet
- Od sredine 18. stoljeća radi se na izradi zakonika privatnog prava
- Karl Anton von Martini, profesor prirodnog prava, izradio prvobitni nacrt
- Franz von Zeiller dovršio izradu zakonika nakon tri „čitanja“
- Zakonik stupio na snagu 1811. godine

Opći građanski zakonik – karakteristike i primjena

- Uređen po uzoru na Gajeve *Institucije*
- Odredbe pisane jasnim stilom i inspirisane prirodnim pravom
- Formulacije široke – ostavljaju prostor za tumačenje
- OGZ nije primjenjivan na teritoriju cijele Austro-Ugarske
- OGZ se i danas primjenjuje na teritoriji Austrije

Opći građanski zakonik u BiH

- Carskom proklamacijom iz 1878. određeno da stari zakoni važe dok se ne izdaju novi
- Zajedničko ministarstvo naredbom ustanovilo da se od osmanskog prava može odstupiti ako:
  - 1) ako ono ne postoji u određenom pitanju;
  - 2) ako je nedostatno;
  - 3) ako se nije moglo primijeniti radi novih izmijenjenih okolnosti.
- Poteškoće s primjenom Medželle uvjetovale su faktičku

Recepciju OGZ-a – jezičke i strukovne barijere

Opšti građanski zakonik – analiza teksta

- član 7.

„Ako se pravni slučaj ne da presuditi ni po riječima ni po smislu naravskomu zakona, imat će se obzir na spodobne slučajeve, koji su u zakonima određeno presuđeni. Ako pravni slučaj ostane sa svim tim dvojben, valja ga s obzirom na okolnosti brižljivo sabrane i zrelo rasuđene presuditi po načelima prava naravskoga.“

- Koji su to supsidijarni izvori prava?
- Kratko prokomentarišite zbog čega su načela prirodnog prava dobila ovako značajno mjesto!

Opšti građanski zakonik – analiza teksta

- član 10.

Na običaje može se imati obzir samo u onim slučajevima, gdje se zakon na njih poziva.

- Kratko prokomentirajte običaj kao izvor prava!
- Uporedite običaj kao izvor prava u Medželli i OGZ-u!

Opšti građanski zakonik – analiza teksta

- član. 1053.

Kupovnom pogodbom ustupa se drugome kakva stvar za neku određenu sumu novca. Ova pogodba ide isto kao promjena među naslove, kojima se teče vlasnost. Stečenje biva tek onda, kad se preda stvar kupljena. Dok stvar nije predana, prodavač zadržava pravo vlasnosti.

- Kad se prodaja ima smatrati zaključenom?
- Uporedite dejstvo saglasnosti volja u Medželli i u OGZ-u!

Rekapitulacija gradiva

- Koja dva najznačajnija imena vežemo za nastanak OGZ-a?
- Koji principi prožimaju OGZ?
- Kako je OGZ sistematiziran?
- Šta je (između ostalog) uslovilo dugotrajnu primjenu OGZ-a?
- Koji su uslovi primjene OGZ-a u BiH nakon okupacije?
- Zbog čega je primjena Medželle bila otežana?
- Kakav status ima običaj, a kakav načela prirodnog prava u OGZ-u?
- Šta je uslov za nastanak ugovora o prodaji?

Medžella

- Po strukturi odgovara evropskim građanskim zakonicima
- Po sadržaju – kodifikacija šerijatskog prava
- Nije uključivala pitanja porodičnog i nasljednog prava
- Sadržavala je odredbe procesnog prava – atipično za ovu vrstu kodifikacije
- Prigovara joj se nesistematičnost, nedostatak odredbi o slobodi ugovaranja, pravnim licima
- Medžella je „preživjela“ Osmansko carstvo

Analiza teksta Medželle

- „...Pravila od dijela o društvenim ugovorima koja se najčešće upotrebljuju, izvađena su iz priznatih knjiga, pa je iz njih sastavljena medžella tako, da su ona podijeljena u knjige, ove u poglavlja, a ova u odsjeke.“
- Koje su to „priznate knjige“?
- Šta nam to govori o karakteru Medželle?
- Kratko prokomentarišite sistematizaciju Medželle!

Analiza teksta Medželle

- „...Ali potanki ispitatelji pravničkih pravila sveli su pravnička pravila u neka opća pravila, koja čine temelj, kojim se ostala pravila dokazuju i koja su opća pravila drže se priznata u pravničkim knjigama tako da svako to opće pravilo obuhvaća i sadrži u sebi više pravničkih pitanja.
- .. Usljed toga sakupljeno je devedeset i devet temeljnih pravničkih pravila...Makar da imade iznimaka od ovih općih pravila, kad se svako posmatra za sebe, neće to kvariti njihove općenitosti“

Šta je svrha općih pravnih pravila i kako su ona u Medželli formulisana?

Kratko prokomentarišite pitanje izuzetke od pravila!

Analiza teksta Medželle

- „§ 36. Običaj ima moć zakona (je tvrd) to će reći, običaj, bio on opći ili posebni, uzeće se odlučnim u presuđivanju
- § 38. Ono što obično (po običaju) nije moguće, drži se da u istini nije moguće
- § 41. Običaj važi samo onda, ako je stalan i ako ga upotrebljava pretežna većina svijeta“

Kakav značaj ima običaj u Medželli?

Koji je uslov za primjenu običajnih pravila?

Kako je okarakterizirano ponašanje suprotno običajnom?

Analiza teksta Medželle

- **§167.** Kupoprodajni ugovor sklapa se ponudom i prihvatom.
- **§ 168.** Ponuda i prihvata sastoje u onim riječima, koje se po običaju mjestnom upotrebljuju za ustanovljenje kupoprodaje. S ovim riječima se pazarluk odsijeca (to jest postaje savršenim)
- **§ 169.** Za ponudu i prihvata najčešće se upotrebljuju glagoli u prošlom vremenu. Naprimjer, kad prodavač rekne: „Ja tebi ovu robu za 100 groša prodadoh“, na što kupac odgovori „I ja nju uzedoh“.
- **§ 171.** Kupoprodajni ugovor ne može se sklopiti posredstvom onih riječi, koje se upotrijebe u budućem vremenu kao „kupiću“, „prodaću“ jer ovim riječima stranke čine međusobno obećanje

Kada se ugovor smatra sklopljenim?

Zbog čega je bitna upotreba glagolskih vremena?

HVALA NA PAŽNJI!

